

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Кирова, член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” по 05.04.03. – руска литература и литература на народите от СССР, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” и обнародван в Държавен вестник, бр. 90 от 16. XI. 2010 г.

На обявения конкурс за професор по руска литература се е явил само един кандидат – доц. д-р Магдалена Костова-Панайотова от катедра „Чужди езици” на ЮЗУ. Тя участва в конкурса с хабилитационен труд, още една издадена през 2008 г. книга и 64 публикации в сборници и периодични издания за периода след 2005 г. Всички изброени изследвания не са били представяни в предходна процедура за придобиване на някаква научна степен или звание.

Ще започна с основния труд – монография на тема „Руският поетически авангард през XX век: теория и практика” с обем 389 страници. Това е амбициозно и впечатляващо по своя тематичен размах изследване, тъй като преминава през три напълно различни епохи, всяка от тях – със специфична система от идеологически и поетически характеристики. Първата заслуга на Магдалена Панайотова е способността да обгледа, осмисли и тематизира огромен литературноисторически материал, податлив на силни центробежни тенденции поради самия (алтернативен) характер на явлението *културен авангард*. Доказателство за това твърдение е и огромната библиография на използвана литература, обхванала четиридесет страници и около седемстотин заглавия.

Второто достойнство на работата виждам в много ясната и отчетливо дефинирана типология на представените посоки и школи. За да разберем това достойнство, трябва да имаме предвид, че авангардните явления често имат взаимно

пропускливи граници, склонни са да обменят автори или да споделят някои текстове. В представения труд те са толкова категорично дефинирани и последователно подредени, че книгата – наред с изследователските си достойнства – може да бъде подходящ и полезен учебник за българските студенти. Нейното трето (основно) достойнство виждам в приноса към изследването на руския авангард, неслучило се до този момент в пълните си възможни размери поради специфичния характер на социално-историческата обстановка в Русия до 1989 г., а още по-малко в България. Не на последно място трябва да отбележим това, че около една четвърт от представените в книгата автори и творби са се появили през последните две десетилетия. Техните анализ и оценка следователно са все още в зоната на неустановените, ненормативизираните културни ценности, а това изисква допълнителен усет към руската традиция, както и по-голяма, придобита с много усилия и упоритост информация за руската действителност днес. Към всичко това бих искала да добавя още една особеност на труда. Въпреки че има ясно заявен литературноисторически характер, той непрекъснато експлицира и прилага теоретични знания: за природата на литературния авангард например или в портрета на някоя отделна школа; разпръснати из отделните глави, тези теоретични „фрагменти” допринасят към задълбочения и приносен характер на цялото изследване.

Втората книга, приложена към документите по този конкурс, е „Руският ХХ век чете: класиката, без която не можем”, издадена през 2008 г. от Издателството на ЮЗУ. Тя извежда на преден план една различна посока в изследователските интереси на М. Костова, посока, която на пръв поглед е в опозиция на – но всъщност допълва и хармонизира – представата за литературния авангард. Класиката е скритото *alter ego* на всяка авангардистка школа, онази институция на родителския авторитет, от която тя се оттласква и която отрича в повече или по-малко бунтовен план. Авторката най-напред проблематизира инстанцията на класиката в културната памет, задава въпроси за ползите *от* и причините *за* нейното съществуване, но това, което всъщност истински я интересува, са пресечните точки, зоните на съприкосновение между класика и авангард. Така се е породила доминиращата тематична линия на този

сборник: кои са посоките и начините, по които руският ХХ век възприема литературата на ХІХ век, преди всичко – за да преосмисли самата себе си. В границите на тази линия разбираме как Ходасевич чете Державин, Николай Мински се разпознава в легендарния Ахасфер, Владимир Набоков спори с Пушкин, Гогол, Достоевски и Чехов, а пък Милорад Павеч – с Набоков. Другата идея, която обединява десетте статии в този сборник, е интертекстуалността. Всяка статия активно се занимава с пресечните точки и зоните на проникване между текстове от две различни епохи. Литературата във възгледите на М. Костова напомня „матрьошките на Набоков”: всеки текст може да се скрие в друг текст, а той пък – в друг...

Третият дял в документите по конкурса заемат представените статии, студии и рецензии, 64 на брой, публикувани в периодични издания и в сборници – както на български, така и на руски език. Някои от тях са включени в двете книги, за които вече говорих; други изследват странични тематични посоки или представят съвсем нови литературни явления с подхода на оперативната критика. Въпреки различните обекти на изследване многобройните статии могат да бъдат обобщено представени чрез двете основни тематични посоки на авангарда и класиката, за които говорихме и до този момент, както и чрез идеята за тяхното интертекстуално пресичане в конкретни художествени текстове и явления.

В оценката си за участието на доц. Магдалена Костова в обявения конкурс – извън приноса на научните публикации – трябва да спомена, макар и бегло, нейната преподавателска, административна, проектна и организаторска дейност. Като преподавател в ЮЗУ тя води лекции и семинари по руска литература на студенти от четири специалности. Успоредно с това води специализирани курсове за магистри в СУ и чете лекции по руска литература на ХХ век във ВТУ. През периода 2007-2008 е била ръководител на катедра „Чужди езици” в ЮЗУ и заместник декан за научноизследователския и издателския сектор на Филологическия факултет. В момента е координатор на научната и издателската дейност във Факултета. Магдалена Костова е и много активен участник в проекти. През последните пет години тя е била ръководител или съ-организатор на четири проекта, два от които в рамките на ЮЗУ и

два – на национално равнище, базирани в МОМН. Важно е и участието ѝ в два други, международни проекта. Към всичко това предстои да добавя преводната, съставителската и рецензентска дейност на Магдалена Костова, също така – участието ѝ в четири учебни помагала и изнасянето ѝ на три авторски радиокурса в БНР.

И това далеч не е всичко, но вместо да изброявам, по-скоро искам да обобщя, че със своите достойнства на научен изследовател и активен организатор на колективния академичен живот в ЮЗУ доц. д-р Магдалена Костова-Панайотова отговаря на изискванията за получаване на научното звание професор по обявения шифър 05.04.03. – руска литература и литература на народите от СССР, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски”, и напълно заслужава то да ѝ бъде присъдено.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'M. Kostova', is centered on the page.